

Conners Anababa Dereceleme Ölçe?i-Yenilenmi? K?sa

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Conners Anababa Dereceleme Ölçe?i-Yenilenmi? K?sa*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19334>

Özet

Connors Anababa Dereceleme Ölçeği-Yenilenmiş Kâsa (CADÖ-YK), çocuk ve ergenlerdeki dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (**DEHB**) semptomları ve ilişkili davranışsal sorunları ebeveyn raporlarına dayanarak hızlı ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesini amaçlayan geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, orijinal Connors Dereceleme Ölçeği'nin kâsaltılmış ve revize edilmiş (CPRS-R:S) formunun Türkiye standardizasyon çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur.

2013 yılında Kaner, Büyüköztürk ve Şeri tarafından uyarlanan bu ölçek, klinik tarama, tanıya yardımcı olma ve tedaviye yönelik izleme süreçlerinde kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Kâsa formu sayesinde hem klinisyenler hem de araştırmacılar için pratiklik sağlamakta, aynı zamanda güçlü psikometrik özellikler sergilemektedir.

Anahtar Kelimeler

DEHB, Connors Dereceleme Ölçeği, Uyarlama, Anababa Dereceleme, Hiperaktivite, Karşı Gelme, Bilişsel Problemler, Psikometri.

Yazarlar

Sema Kaner, Şener Büyüköztürk, Engin Şeri.

Amaç

CADÖ-YK'nin temel amacı, 27 maddelik kâsa formu kullanarak çocuk ve ergenlerdeki DEHB ile ilişkili temel semptom kümelerini (Hiperaktivite/Dürtüsellik, Dikkatsizlik) ve eşlik eden davranışsal sorunları (Karşı Gelme) ebeveyn bakışıyla nesnel bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle kâsıtlı zamanın olduğu klinik ortamlarda ve geniş ölçekli tarama çalışmalarıyla hızlı bir değerlendirme aracı olarak ilgililer görmeyi amaçlamaktadır.

Bu uyarlama çalışması, uluslararası alanda geçerliliği kanıtlanmış olan Connors ölçeğinin Türk kültürü ve dil yapısına uygunluğunu saptayarak, Türkçede güvenilir ve geçerli bir psikometrik araç bilim camiasına kazandırmayı hedeflemiştir. Ölçek, üç ana boyutta toplanan maddeler aracılığıyla çocuğun genel davranış profilini çökmeye yardımcı olur.

Yapı

Connors Anababa Dereceleme Ölçeği-Yenilenmiş Kâsa, dikkat eksikliği ve davranışsal bozuklukların temel bileşenlerini temsil eden üç farklı alt boyutu ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu

yapı, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile desteklenmiştir ve 27 madde bu alt boyutlara dağılmıştır.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapılar şunlardır:

Karşı Gelme: Genellikle kurallara uymama, öfke patlamaları ve yetkinlerle tartışma gibi meydan okuyucu ve olumsuz davranışlar içeren boyuttur.

Hiperaktivite: Aşırı motor aktivite, yerinde duramama, huzursuzluk ve dürtüsel davranışlar gibi belirgin hareketlilik sorunlarını deşerlendirir.

Bilişsel Problemler-Dikkatsizlik: Okul performansını etkileyen, odaklanma güçlüğü, talimatları takip edememe, unutkanlık ve dikkati sürdürmede yaşanan zorluklar gibi bilişsel işlev bozukluklarını kapsar.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, Türk örnekleminde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin üç faktörlü yapılarının verilerle yüksek düzeyde uyum sağladığını göstermektedir. Özellikle geçerlik kriterlerinden elde edilen uyum istatistikleri, modelin kabul edilebilir sonuçlarda hatta mükemmel uyum sergilediğini ortaya koymuştur.

Önemli DFA uyum istatistikleri ve yorumları şunlardır:

Ki-kare/Serbestlik Derecesi Oranı (χ^2/sd): 8,14 (431,51:53).

Kök Ortalama Kare Hata Yaklaşımı (RMSEA): 0,051 (Bu değer, modelin çok iyi bir uyuma sahip olduğunu gösterir, zira 0,06 altı mükemmel uyum kabul edilir).

Kök Ortalama Kare Kalıntı (RMR): 0,021.

Yıllık Uyum İndeksi (GFI): 0,97.

Ayarlanmış Yıllık Uyum İndeksi (AGFI): 0,96.

Karşılaşılabilir Uyum İndeksi (CFI): 0,96.

Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI) ve Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NNFI): Her ikisi de 0,95.

Ayrıca, her bir maddenin faktör standardize katsayıları (yük değerleri) 0,33 ile 0,60 arasında deşimekte olup, tüm yükler istatistiksel olarak 0,01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu yüksek ve anlamlı yükler, maddelerin teorik olarak ait oldukları faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini ve ölçeğin yapısal geçerlik açısından sağlam olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

CADÖ-YK'nin güvenilirliği, iç tutarlılık (Cronbach alfa, iki yarım) ve zamana karşı kararlılık (test-tekrar test) yöntemleri kullanılarak deşerlendirilmiştir. Elde edilen katsayılar, ölçeğin tutarlı ve

kararlı ölçümler sağladığını göstermektedir.

Çıktı analizleri sonucunda Cronbach alfa katsayıları 0,55 ile 0,85 arasında, iki yarım güvenirlilik katsayıları ise 0,50 ile 0,80 arasında rapor edilmiştir. Özellikle 0,85 gibi yüksek alfa değerleri, ölçeğin bazı alt boyutlarında mükemmel iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin kararlılığını gösteren test-tekrar test güvenirlilik değerleri ise 0,35 ile 0,73 aralığında bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin belirli bir zaman dilimi içinde tutarlı ölçümler yapabildiğini ve psikometrik açıdan kabul edilebilir kararlılığa sahip olduğunu belirtmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin uyarılma çalışmasında, orijinal Connors Derecelleme Ölçeği-Yenilenmiş Kısa formunun teorik üç faktörlü yapısını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin 27 maddesinin Karşı Gelme, Hiperaktivite ve Bilişsel Problemler-Dikkatsizlik olmak üzere üç ayrı ancak ilişkili boyutta toplandığını istatistiksel olarak doğrulamıştır.

DFA sonuçları, mükemmel model uyum istatistikleriyle (Faktör Analizi bölümündeki detaylara bakınız) bu üç faktörlü yapının Türk popülasyonunda da geçerli olduğunu kanıtlamıştır. Faktör yüklerinin 0,33 ile 0,60 arasında olması, her bir maddenin kendi alt boyutuna önemli katkı sağladığını ve ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarılma Ölçeği (Connors Derecelleme Ölçeği-Yenilenmiş Kısa Formunun Türkçe adaptasyonu).

Format: Toplam 27 maddeden oluşmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu (Cevaplayan): Ebeveynler (Anababa).

Yaş Grubu (Değerlendirilen): Çocuklar ve Ergenler.

Popülasyon Detayları: Türkiye standardizasyon çalışması, çocuk ve ergen popülasyonu üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır. Cevap seçenekleri şu şekildedir: 0=hiçbir zaman doğru değil, 1=bazen doğru, 2=çoğu zaman doğru, 3=Çok doğru. Yüksek puanlar ilgili davranışsal sorunların daha sık yaşandığını gösterir.

Anahtar Kelimeler

Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite, Davranış Bozuklukları, Çocuk Psikolojisi, Likert Ölçeği, Faktör Analizi, Güvenilirlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sema Kaner

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değil.

İletişim E-posta Adresi: semakaner@gmail.com

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değil.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013 (Türkiye standardizasyon çalışması yayın yılı).

İzinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin kullanımı ve izin koşulları hakkında detaylı bilgi almak için sorumlu yazar (Sema Kaner) ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [conners-anababa-dereceleme-olcegi-yenilenmis-kisa-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kaner, S., Büyüköztürk, Ö. ve Şeri, E. (2013). Connors Anababa Dereceleme Ölçeği-Yenilenmiş Kısa: Türkiye standardizasyon çalışması. *Noropsikiyatri Arşivi*, 50(2), 100-109. DOI: <https://www.doi.org/10.4274/npa.y6219>

Makalenin orijinal tam metin PDF bağlantısı: noropsikiyatriarsivi.com

Connors Anababa Dereceleme Ölçeği-Yenilenmiş Kısa Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek toplam 27 maddeden oluşmaktadır ve üç ana alt boyuta ayrılmıştır. Derecelendirme 4'lü Likert ölçeği üzerinden yapılmaktadır (0=hiçbir zaman doğru değil, 3=Çok doğru).

Alt Boyutlar:

Karşı Gelme

Hiperaktivite

Bilişsel Problemler-Dikkatsizlik

Madde Sayısı: 27 madde.

ARABPSYCHOLOGY.COM